

## Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 10 maj 1932 kl. 1 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckt motion angående viss  
ändring i lagen om försäkring för olycksfall i arbete.*

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 269, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Hilding* hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder i syfte att sådan ändring sker i lagen om försäkring för olycksfall i arbete av den 17 juni 1916, att även barn och närskylda, som arbeta i visst företag, beredas samma förmåner som andra arbetare, utan att s. k. frivillig försäkring behöver sökas.

Beträffande de skäl, som motionären anført till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet, i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver, begärt yttrande av försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten. Utskottet har därjämte lämnat de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens för- ening tillfälle att yttra sig över motionen. De yttranden, som i anledning härav kommit utskottet till handa, finnas fogade såsom bilagor vid detta utlåtande; och tillåter sig utskottet hänvisa till desammas innehåll.

Enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete 1 § är envar arbetare, där ej i lagen annorlunda stadgas, försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbetet. Kostnaden för försäkringen bestrides, med bidrag av statsmedel till omkostnaderna, genom försäkringsavgifter, som erläggas av arbetsgivaren. Vad lagen förstår med arbetare och arbetsgivare omförmäles i dess 2 §, som har följande lydelse.

I denna lag förstås med arbetare envar, som mot avlöning användes till arbete för annans räkning utan att i förhållande till honom vara att anse såsom självständig företagare, så ock envar, som för vinnande av yrkes- utbildning utan avlöning utför dylikt arbete. Med arbetsgivare förstås envar, för vilkens räkning sådan arbetare användes till arbete, utan att mellan dem står någon tredje person, vilken såsom självständig företagare åtagit sig att ombesörja arbetets utförande.

Såsom arbetare enligt denna lag anses ej den, som utför arbetet i sitt hem eller å arbetsställe som av honom bestämmes, ej heller den, som av tillfällig anledning användes till arbete av någon, som eljest ej använder arbetare, ej heller, där arbetet utföres för allenast en arbetsgivares räkning, dennes make och hemmavarande barn eller adoptivbarn och föräldrar eller

*Lagen  
den 17 juni  
1916 om för-  
säkring för  
olycksfall i  
arbete.*

adoptivföräldrar i förhållande till honom. Utföres arbetet för makars gemensamma räkning, anses de i förevarande hänseende såsom allenast en arbetsgivare.

I 4 § stadgas, att försäkringen äger rum i riksförsäkringsanstalten; dock att, där för ändamålet bildats sådant ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, vars delägare äro arbetsgivare och för vars förbindelser delägarna svara med obegränsad personlig ansvarighet, försäkringen av delägarnas arbetare i stället må under vissa villkor äga rum i detta bolag. Enligt 35 § är arbetsgivare berättigad att i riksförsäkringsanstalten försäkra annan arbetare än i lagen avses, således de arbetare, som jämlikt 2 § andra stycket äro undantagna från den obligatoriska försäkringen. Sådan frivillig försäkring kan även meddelas av bolag, som avses i 4 §, för delägares arbetare.

*Förarbetena till olycksfallsförsäkringslagen och olycksfallsförsäkringens utveckling.*

Under förarbetena till olycksfallsförsäkringslagen gjordes av ålderdomsförsäkringskommittén och riksförsäkringsanstalten vissa uttalanden om den ställning, arbetsgivares anhöriga borde erhålla enligt lagen. Utskottet tillåter sig att beträffande dessa uttalanden hänvisa till de vid detta utlåtande fogade bilagorna A och B (ss. 6 och 9).

I de nämnda bilagorna lämnas även i övrigt uppgifter till belysande av olycksfallsförsäkringens utveckling.

*Fråga om utsträckning av försäkring enligt olycksfallsförsäkringslagen till vissa icke hemmavarande anhöriga.*

Vid 1920 års riksdag väcktes inom andra kammaren av herr Anderson i Knapasjö en motion, nr 12, av intresse i detta sammanhang. Enligt den då gällande lydelsen av 2 § olycksfallsförsäkringslagen voro arbetsgivares barn eller adoptivbarn och föräldrar eller adoptivföräldrar i förhållande till honom ej att anse såsom arbetare i lagens mening. I undantagsbestämmelsen fanns sålunda ej som nu inskjutet ordet hemmavarande. I den nämnda motionen hemställdes emellertid, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i lagen, att dennas bestämmelser måtte bli tillämpliga på arbetsgivares barn eller adoptivbarn, som ej vore hemmavarande.

Andra lagutskottet, till vars behandling motionen överlämnades, begärde yttrande över densamma av riksförsäkringsanstalten och försäkringsrådet.

Riksförsäkringsanstalten lämnade en kortfattad redogörelse för det av motionären åsyftade stadgandets tillkomst samt erinrade, att enligt motsvarande lag i Danmark försäkringen även omfattade medlemmar av arbetsgivarens familj, endast hustrun undantagen, försåvitt de med hänsyn till beskaffenheten och omfattningen av deras arbete i arbetsgivarens verksamhet kunde likställas med andra arbetare samt att motsvarande norsk lag saknade någon särskilt inskränkande bestämmelse av ifrågavarande innebörd. Riksförsäkringsanstalten anförde därefter, att en lagändring i åsyftad riktning kunde synas desto mera påkallad, som ifrågavarande gällande bestämmelse i lagens 2 § enligt av försäkringsrådet meddelade utslag ansetts böra medföra, att vid beräkning av skadad persons arbetsförtjänst enligt lagens 9 § såsom arbetsförtjänst ej skulle medräknas inkomst av arbete, som barn utfört hos föräldrar eller föräldrar av arbete hos barn.

Riksförsäkringsanstalten berörde emellertid också svårigheter, sammanhängande med försäkringens organisation enligt gällande lagstiftning, som uppläte försäkringens handhavande åt ett flertal enskilda bolag vid sidan av riksförsäkringsanstalten, samt med det stora antalet av dem, som genom en åsyftad lagändring skulle inbegripas under försäkringen, ävensom svårigheten att i de särskilda fallen erhålla kännedom om vilka barn som intaga den ställning till föräldrarna, som av motionären åsyftades. Riksförsäkringsanstalten ansåge sig ur stånd att, så länge anstalten ej ensam vore bärare av den sociala olycksfallsförsäkringen, tillstyrka bifall till motionärens förslag.

Försäkringsrådet anförde, att rådet icke hade något att erinra mot den föreslagna lagändringen.

Utskottet anförde i sitt utlåtande nr 33, att utskottet ansåge rättvisan kräva, att barn och adoptivbarn, som lämnat föräldrahemmet och som därmed finge anses hava begynt en i ekonomiskt avseende självständig tillvaro, icke såsom arbetare i förhållande till sina föräldrar, resp. adoptivföräldrar, uteslötes från de förmåner vid olycksfall, som ifrågavarande lag beredde annan arbetare. Detta krav vore enligt utskottets förmenande så starkt, att det icke kunde avvisas allenast med den hänvisning till de huvudsakligen organisatoriska svårigheter, riksförsäkringsanstalten omnämnt. På grund av vad sålunda anförts hemställde utskottet, att riksdagen i anledning av motionen måtte för sin del antaga en lag om ändrad lydelse av 2 § i olycksfallsförsäkringslagen. Den av utskottet föreslagna lagen innebar, att ordet »hemmavarande» skulle inskjutas framför orden »barn eller adoptivbarn».

Utskottets hemställan bifölls av riksdagen, och lagändringen genomfördes genom lag den 18 juni 1920.

Av visst intresse för den föreliggande frågan äro även de motioner, som vid 1928 års riksdag väcktes av herr Sjöblom i första kammaren, nr 206, och av herr Carlsson i Stockholm i andra kammaren, nr 119. I dessa motioner, vilka voro likalydande, hemställdes, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande utbyggnad av den frivilliga försäkringen enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete samt sedermera för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

*Fråga om utsträckning av den frivilliga försäkringen enligt olycksfallsförsäkringslagen till självständiga yrkesutövare m. fl.*

Andra lagutskottet, som behandlade dessa motioner, hemställde i sitt över desamma avgivna utlåtande, nr 31, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande lämpligheten av sådan utvidgning av den frivilliga försäkringen enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, att denna komme att omfatta mindre arbetsgivare och självständiga yrkesutövare, ävensom för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Reservation avgavs av herr von Sydow, som ansåg att utskottet bort avstyrka motionen.

Riksdagen biföll utskottets hemställan och avlät skrivelse i ämnet till Kungl. Maj:t, nr 205.

Kungl. Maj:t anbefallde den 22 juni 1928 riks försäkringsanstalten att verkställa den begärda utredningen. Sedan riks försäkringsanstalten den 29 november 1930 under återopande av direktiven för 1928 års pensionsförsäkringskommittés arbete hemställt om överflyttning av utredningsuppdraget till nämnda kommitté, meddelade Kungl. Maj:t den 4 december 1930 beslut om dylik överflyttning.

*Fråga om utsträckning av den obligatoriska olycksfallsförsäkringen att omfatta varje person över viss ålder.*

Vid 1931 års riksdag väckte inom andra kammaren herr Osberg motion, nr 85, däri hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, det Kungl. Maj:t måtte skyndsamt verkställa utredning om sådan ändring av lagen om försäkring för olycksfall i arbete, att varje person över viss ålder bleve obligatoriskt försäkrad mot skada till följd av olycksfall i arbete, under förutsättning att behov föreläge, samt om statens övertagande av hela verksamheten, både beträffande förvaltningen och skadeersättningen.

I sitt över motionen avgivna utlåtande, nr 23, hänvisade andra lagutskottet till den utredning, som begärts i 1928 års ovan nämnda riksdagsskrivelse. Att riksdagen utan avvaktan av de förslag till utvidgning av den frivilliga olycksfallsförsäkringen, vartill denna utredning kunde komma att giva anledning, för det dåvarande skulle påkalla utredning om möjligheten att genomföra obligatorisk olycksfallsförsäkring för varje person över viss ålder, synes utskottet icke vara lämpligt. Utskottet hemställde, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd. Herr Osberg reserverade sig däremot, utan angivet yrkande. Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Vid innevarande års riksdag väckte herr Osberg åter motion, nr 39 i andra kammaren, med bland annat enahanda hemställan som i den nämnda motionen II: 85 vid 1931 års riksdag. Andra lagutskottet yttrade i utlåtande nr 1, efter att hava erinrat om sitt uttalande i anledning av sistnämnda motion, att utskottet vid företaget överbäggande av den förevarande motionen i de delar, vari den överensstämde med den nästföregående år behandlade, ej funne anledning att frångå vad utskottet sålunda anförde. Utskottet hemställde, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd. Denna hemställan bifölls av riksdagen.

*Utskottet.*

Den utredning, som föreligger i ärendet, giver vid handen, att stora svårigheter äro förknippade med en utvidgning av den obligatoriska olycksfallsförsäkringen på sätt motionären ifrågasatt. I riks försäkringsanstaltens yttrande framhålls med ingående motivering, att avsevärda tekniska svårigheter möta mot en dylik utvidgning, och i såväl detta yttrande som i det av försäkringsrådet avgivna betonas, att utvidgningen skulle medföra icke obetydliga premiekostnader för dem, vilka i sin tjänst hava sådana arbetare som i motionen åsyftas. Givet är, att starka skäl måste krävas för att det skulle kunna anses tillrådligt att under nuvarande brydsamma ekonomiska förhållanden, på sätt i motionen ifrågasättes, införa skyldighet för arbets-

givare att bekosta olycksfallsförsäkring för sina hemmavarande barn eller föräldrar, för så vitt de arbeta åt honom. Motionens syfte skulle för övrigt måhända till väsentlig del kunna tillgodoses genom en mera omfattande upplysningsverksamhet bland allmänheten för att främja en ökad användning av den frivilliga försäkringen enligt olycksfallsförsäkringslagen. Efter vad riks-försäkringsanstalten i sitt yttrande anför, skulle genom dylika åtgärder antagligen nås företrädesvis sådana hithörande fall, där verkligt behov av försäkring förefinnes samt i anslutning därtill vederbörande vill och kan bära de erforderliga kostnaderna.

Beträffande frivillig olycksfallsförsäkring har riksdagen, som ovan nämnts, år 1928 anhallit om viss utredning, nämligen rörande lämpligheten av sådan utvidgning av den frivilliga försäkringen enligt olycksfallsförsäkringslagen, att försäkringen komme att omfatta mindre arbetsgivare och självständiga yrkesutövare. Denna utredning är ännu icke verkställd, och det synes utskottet redan med hänsyn till densamma mindre lämpligt att nu igångsätta den tydligen ganska omfattande undersökning, som erfordras för att i vederbörligt sammanhang utreda den av motionären väckta frågan om utvidgning på visst sätt av den obligatoriska olycksfallsförsäkringen. Utskottet vill emellertid begagna tillfället att betona önskvärdheten av att den utredning, varom anhölls i 1928 års riksdagsskrivelse, snart måtte slutföras.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 10 maj 1932.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Westman*, *Sigfrid Hansson*, *von Geijer*, *Norman\**, *friherre Lagerfelt*, *Olof Carlsson*, *P. Sandström* och *Gottfrid Karlsson*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar\*, *Hage\**, *Petersson* i Lerbäcksbyn, *Sandström* i Nyland, *Björnberg\**, *Hansson* i Trollhättan, *Gardell* i Gans och *Osberg*.

---

\* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

---

### Reservation

av herr *Osberg*.

## Bilaga A.

## KUNGL. FÖRSÄKRINGSRÅDET.

## Till Riksdagens Andra lagutskott.

Genom remiss den 12 februari 1932 har Kungl. Maj:t anbefallt Försäkringsrådet att till Utskottet avgiva yttrande över en i Andra kammaren väckt motion, nr 269, angående viss ändring i lagen om försäkring för olycksfall i arbete. I anledning härav får Försäkringsrådet anföra följande.

I 2 § andra stycket av nämnda lag stadgas: »Såsom arbetare enligt denna lag anses ej den, som utför arbete i sitt hem eller å arbetsställe, som av honom bestämmes, ej heller den, som av tillfällig anledning användes till arbete av någon, som eljest ej använder arbetare, ej heller, där arbetet utföres för allenast en arbetsgivares räkning, dennes make och hemmavarande barn eller adoptivbarn och föräldrar eller adoptivföräldrar i förhållande till honom. Utföres arbetet för makars gemensamma räkning, anses de i förevarande hänseende såsom allenast en arbetsgivare.»

Enligt 35 § är arbetsgivare berättigad att i Riksförsäkringsanstalten försäkra annan arbetare än i lagen avses, således de arbetare, som jämlikt 2 § andra stycket äro undantagna från den obligatoriska försäkringen. Sådan frivillig försäkring kan även meddelas av bolag, som avses i 4 §, för delägares arbetare.

I motionen hemställes om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om åtgärder i syfte att sådan ändring sker i lagen om försäkring för olycksfall i arbete, att även barn och närskylda, som arbeta i visst företag, beredas samma förmåner som andra arbetare, utan att s. k. frivillig försäkring behöves sökas.

Ålderdomsförsäkringskommittén upptog i sitt den 19 oktober 1915 avgivna betänkande med förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete frågan, i vilken utsträckning medlemmar av arbetsgivarens familj, därest de mot avlöning användas till arbete för hans räkning, borde anses såsom arbetare i lagens mening. Kommittén anförde i detta avseende bland annat: Enligt kommitténs åsikt borde i allmänhet någon skillnad icke göras mellan dylika familjemedlemmar och andra arbetstagare, även om deras avlöning ofta endast utginge i naturaförmåner. Kommittén hade dock ansett, att så nära anhöriga till arbetsgivare som hans barn och föräldrar icke borde anses såsom arbetare i förhållande till honom. I själva verket skulle det i dessa fall ofta bliva synnerligen svårt att avgöra, huruvida ett egentligt arbetsförhållande ägde rum, och ej sällan måste dessa nära anhöriga i viss mån betraktas såsom delägare i verksamheten. I varje fall hade dessutom barn och föräldrar enligt lag försörjningsplikt gent emot varandra, och en försäkring vore därför i dessa fall mindre behövlig än i fråga om arbetare i mera egentlig mening. Man torde även kunna antaga, att frivillig försäkring av dessa anhöriga oftare än eljest skulle komma att anlitas.

Att mera exakt beräkna antalet av de personer, som avses i motionen, låter sig icke göra utan särskild undersökning. Någon uppgift om, huru många hemmavarande barn under 15 år, som deltaga i t. ex. jordbruket, synes icke för närvarande stå till buds. Det kommer emellertid att röra sig om ett mycket stort antal personer.

Otvivelaktigt vore det önskvärt, om nu från försäkringen undantagna familjemedlemmar kunde bli delaktiga av den obligatoriska försäkringens förmåner. Flertalet av dem torde tillhöra hem med svag ekonomisk ställning. Inträffar ett olycksfall i arbetet, kan detta medföra dryga, i många fall ej överkomliga kostnader för en rationell vård av den skadade. Skadan kan ock kvarlämna men, som gör den skadade för hans återstående livstid oförmögen till självförsörjning. Visserligen står den frivilliga försäkringen till buds, men denna möjlighet har hittills i endast ringa omfattning begagnats, och utan en mycket energisk propaganda torde den ej komma att begagnas i någon större utsträckning.

Kostnaden för obligatorisk försäkring av ifrågavarande personer kommer emellertid att belöpa sig till ett icke obetydligt belopp, som det kan bli svårt att bära för de i flertalet fall ekonomiskt svagt ställda företagarna.

Tydligt är, att, därest de i motionen avsedda personerna inbegripas i försäkringen, detta kommer att medföra åtskilliga administrativa svårigheter, såsom beträffande kontroll, inkrävande av försäkringsavgifter o. s. v. Vissa begränsningar torde bli erforderliga, såsom beträffande ålder o. s. v. Nödvändigt blir måhända även att åtminstone för vissa grupper kombinera försäkringen med obligatorisk försäkring för olycksfall utom arbetet.

Om en utredning kommer till stånd i förevarande avseende, synes den även böra omfatta övriga enligt 2 § från den obligatoriska försäkringen undantagna personer. Och det kan ifrågasättas om ej utredningen borde utsträckas till att omfatta frågan om obligatorisk försäkring för mindre företagare, som i ekonomiskt avseende äro likställda med lönearbetare eller i många fall sämre ställda än många lönearbetare. Dessa företagare hava nu icke ens möjlighet att erhålla frivillig försäkring i Riksförsäkringsanstalten eller de ömsesidiga sociala olycksfallsförsäkringsbolagen. I fråga om dessa företagare pågår dock för närvarande utredning angående beredande av möjlighet för dem att erhålla frivillig försäkring. I anledning av väckta motioner anhöll nämligen riksdagen i skrivelse den 16 maj 1928 hos Kungl. Maj:t om åvägabringande av utredning och förslag rörande utbyggande av den frivilliga försäkringen enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete. Ärendet är för utredning överlämnat till 1928 års pensionsförsäkringskommitté.

Frågan om utsträckning av den obligatoriska försäkringen till de befolkningsgrupper, som i motionen avses, blir i sista hand en ekonomisk fråga. Det gäller ett högst betydande antal personer och försäkringsavgifter, som sammanlagda uppgå till avsevärt belopp.

I detta ärendes behandling hava Försäkringsrådets samtliga ledamöter deltagit.

Stockholm den 8 mars 1932.

På Kungl. Försäkringsrådets vägnar:

*O. F. Enbom.*

*/ Gösta Ekeröth.*

## Bilaga B.

## RIKSFÖRSÄKRINGSANSTALTEN.

## Till Riksdagens andra lagutskott.

Kungl. Maj:t har den 12 februari 1932 anbefallt riksförsäkringsanstalten att avgiva och till utskottet överlämna yttrande över en inom riksdagens andra kammare av herr Hilding väckt motion, nr 269, däri yrkats, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder i syfte, att sådan ändring sker i lagen om försäkring för olycksfall i arbete av den 17 juni 1916, att även barn och närskylda, som arbeta i visst företag, beredas samma förmåner som andra arbetare, utan att s. k. frivillig försäkring behöver sökas.

Med anledning härav får riksförsäkringsanstalten anföra följande.

Enligt den ursprungliga lydelsen av 2 § av 1916 års olycksfallsförsäkringslag voro från den obligatoriska försäkringen undantagna, bland andra, arbetsgivares barn och föräldrar. Detta undantagsstadgande, som jämlikt lag den 14 juni 1917 gäller även adoptivförhållande, har genom lag den 18 juni 1920 begränsats till att omfatta allenast *hemmavarande* barn och föräldrar, respektive adoptivbarn eller adoptivföräldrar. Vidare har genom lag den 18 juni 1926 — i enlighet med redan förut tillämpad praxis — uttryckligen stadgats, att under ifrågavarande undantagsbestämmelse skall inrymmas jämväl arbetsgivarens make ävensom att bestämmelsen skall gälla endast, där arbetet utföres för allenast en arbetsgivares räkning, varvid emellertid för det fall, att arbetet utföres för makars gemensamma räkning, de i förevarande hänseende skola anses såsom allenast en arbetsgivare. För de personer, vilka sålunda äro undantagna från den obligatoriska försäkringen, äger arbetsgivare rätt att i vederbörande försäkringsinrättning teckna frivillig försäkring.

Enligt befolkningsstatistiken utgjorde vid slutet av år 1920 antalet hemmavarande barn, mågar, bröder och systrar *över 15 år* till hemmansägare, övriga jordägare, brukare, jordtorpare och fiskare ej mindre än 360,000. Antalet barn i åldrarna *10—15 år* inom yrkesgrupperna jordbruk och boskapskötsel samt fiske kan antagas hava uppgått till omkring 230,000. En avsevärd del av nu nämnda personer jämte motsvarande antal inom övriga yrkesgrupper, rörande vilka emellertid lika detaljerade uppgifter ej kunnat erhållas, torde beröras av den utav motionären åsyftade utsträckningen av den obligatoriska försäkringen.

I motiven till ålderdomsförsäkringskommitténs förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete, vilket ligger till grund för den nu gällande lagen, anfördes beträffande ifrågavarande undantagsstadgande, att enligt kommitténs åsikt någon skillnad i allmänhet icke borde göras mellan medlemmar av arbetsgivarens familj och andra arbetstagare, även om deras avlöning ofta utginge i naturaförmåner. Kommittén ansåg dock, att så nära anhöriga till arbetsgivaren som hans barn och föräldrar icke borde anses såsom arbetare i förhållande till honom. I själva verket skulle det enligt kommitténs mening i dessa fall ofta bliva synnerligen svårt att avgöra, huruvida ett egentligt arbetsförhållande ägde rum, och ej sällan måste dessa nära anhöriga i viss mån betraktas såsom delägare i verksamheten. I varje fall hade dessutom barn och föräldrar enligt lag försörjningsplikt gent emot varandra, och en försäkring vore därför i dessa fall mindre behövlig än i fråga om arbetare i mera egentlig mening.



Riksförsäkringsanstalten framhöll i sitt utlåtande över kommitténs förslag, att detsamma i denna del innebar en inskränkning i förhållande till då gällande 1901 års lag om ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, vilken inskränkning mången gång kunde synas orättvis. Av praktiska skäl ansåg sig dock anstalten böra biträda kommitténs förslag i förevarande hänseende.

De skäl, vilka såsom av det ovan sagda framgår redan vid lagens tillkomst anförts mot inrymmandet av ifrågavarande personer under den obligatoriska försäkringen, förtjäna alltså stort beaktande och detta i desto högre grad som dels genom ovannämnda lag den 18 juni 1926 upphävts det tidigare gällande undantagsstadgandet, att såsom arbetare ej anses den, som icke fyllt 12 år, dels ock genom lag den 24 maj 1928 karenstiden bortfallit.

Det hos oss gällande automatiska försäkringssystemet innebär, att, där den enskilde arbetsgivaren ej träffat avtal om delägarskap i ömsesidigt bolag, försäkring av hos honom anställda arbetare skall utan avtal eller anmälan anses gälla i riksförsäkringsanstalten. Antalet arbetsgivare, som sålunda hava försäkring i riksförsäkringsanstalten, utgör omkring 500,000, varav omkring 470,000 äro s. k. mindre arbetsgivare eller arbetsgivare med mindre än 5 arbetare. För att kunna påföra arbetsgivarna premier måste anstalten själv införskaffa erforderliga uppgifter rörande antalet arbetare m. m. I fråga om mindre arbetsgivare har anstalten i huvudsak att hålla sig till de uppgifter härutinnan, som för ifrågavarande ändamål antecknas i mantalslängderna. Det skulle otvivelaktigt bliva mycket betungande och ofta förenat med synnerligen stora svårigheter för mantalsskrivningsföretarna att införskaffa de upplysningar rörande det mycket betydande antalet ifrågavarande familjemedlemmar, som erfordras för ett tillnärmelsevis riktigt avgörande, huruvida sådant arbetsförhållande föreligger, att premiedebitering skall ske, och i så fall för hur stor del av året premier böra beräknas. Att märka är härvid, att ej blott inom jordbruk, utan även inom andra verksamhetsgrenar, såsom hantverk, handel och hushåll, dessa familjemedlemmar ofta i större eller mindre utsträckning deltaga i arbetet. Uppenbart synes vara — för att nämna ett exempel — att det måste ställa sig mycket svårt att fastställa, huruvida och i vad mån en skolflicka, vilken åtnjuter kost och bostad hos sina föräldrar och i viss utsträckning biträder i jordbruk, handel eller hushåll, därvid skall anses för föräldrarnas räkning utföra arbete mot avlön på sätt i 2 § olycksförsäkringslagen förutsättes.

Vad de ömsesidiga bolagen vidkommer grundas den obligatoriska försäkringen såsom redan nämnts på försäkringsavtal med varje särskild arbetsgivare, som har att årligen avgiva redovisning rörande antalet arbetare m. m. För dessa bolag, vilkas delägarantal uppgår till endast omkring 39,000, torde inordnandet under den obligatoriska försäkringen av ifrågavarande familjemedlemmar vad premiedebiteringen beträffar i huvudsak blott medföra, att arbetsgivaren hade att inräkna dessa i sina uppgifter till respektive bolag.

Så snart någon skada inträffat, vilken av den närskylde arbetsgivaren anmäldes såsom olycksfall i arbete, skulle det bliva erforderligt att utöver den mer allmänna prövning, som måste ske i samband med premiedebiteringen, verkställa en noggrann undersökning rörande arbetsförhållandet i det särskilda fallet med hänsyn till vid tiden för olycksfallet föreliggande omständigheter. Anstalten har från sin verksamhet riklig erfarenhet av de stora svårigheter, som föreligga att vid inträffande olycksfall erhålla tillförlitlig utredning i fråga om arbetsförhållande mellan närskylda. Givet är, att dessa svårigheter skulle bliva än avsevärt större, om den obligatoriska försäkringen utvidgades på sätt i motionen ifrågasatts. Liknande svårig-

heter skulle göra sig gällande att, utöver den föreliggande anmälningshandlingen, vid behov erhålla ett objektivet underlag även för bedömandet av frågan, om olycksfall i arbete föreligger.

Enligt verkställd överslagsberäkning hava blott omkring 560 arbetsgivare med omkring 900 årsarbetare begagnat sig av möjligheten att teckna frivillig försäkring för sådana familjemedlemmar, varom här är fråga. Att den frivilliga försäkringen ej vunnit större anslutning, torde såsom motionären framhåller till stor del bero på okunnighet om lagens stadganden i hithörande avseenden ävensom på bristande företagsamhet. Det torde emellertid ej heller få förbises, att mången — han må vara arbetsgivare i lagens nuvarande mening eller icke — kan förutsättas knappast vilja eller kunna bära de kostnader, försäkringen av ifrågavarande familjemedlemmar skulle betinga. I detta sammanhang förtjänar nämnas, att premien för en under helt år sysselsatt manlig jordbruksarbetare i regel uppgår till 15 à 20 kronor.

Med hänsyn till ovan anförda svårigheter i olika hänseenden synes det anstalten vara mindre sannolikt, att obligatorisk försäkring av ifrågavarande familjemedlemmar skulle kunna inrymmas inom det system, på vilket försäkringsplikten enligt gällande olycksfallsförsäkringslag vilar.

Det måste även stöta på beaktansvärda olägenheter att för inrangerande av dessa grupper av personer inom den obligatoriska olycksfallsförsäkringen *icke blott* fastställa lämpliga med avseende å dem erforderliga inskränkningar i försäkringspliktens omfattning, *utan även* tillskapa lägliga organisatoriska anordningar. Härutinnan erforderliga föreskrifter måste vara praktiskt användbara för såväl ett effektivt uttagande av prestationskostnaderna, försäkringsavgifterna, som vid avgörande av uppkommande ersättningsfrågor. Även med ganska långt gående sådana inskränkningar, som nyss nämnts, måste det antagas, att den praktiska tillämpningen av en utsträckt försäkringsplikt enligt motionärens förslag skulle komma att medföra förhållandevis betydande ökning av anstaltens förvaltningskostnader.

Med hänsyn till nu antydda svårigheter och olägenheter, som skulle vara förenade med införande av obligatorisk försäkring för ifrågavarande familjemedlemmar, finner anstalten motionens syfte lämpligare bära tillgodoses genom vidtagandet av särskilda anordningar i syfte att främja deras anslutning till den frivilliga försäkringen. Riksförsäkringsanstalten håller före, att genom lämpliga åtgärder i sådant syfte en ej obetydlig ökning av den nuvarande anslutningen till denna försäkring skulle stå att vinna — åtgärder, vilka riksförsäkringsanstalten hittills bland annat av kostnadsskäl ansett sig icke bära vidtaga. Härigenom nås också antagligen företrädesvis sådana hithörande fall, där verkligt behov av försäkring förefinnes samt i anslutning därtill vederbörande vill och kan bära de erforderliga kostnaderna. Till en frivillig försäkring av ifrågavarande personer för olycksfall i arbete kan lämpligen anslutas dylik försäkring för olycksfall utom arbete.

Därest emellertid dylika åtgärder icke anses tillräckliga, utan särskild utredning befinnes böra verkställas om utsträckning av den obligatoriska försäkringen i enlighet med motionärens förslag, synes det anstalten vara av vikt, att utredningen i fråga erhåller tillräckligt omfattande karaktär, så att samtliga med förevarande spörsmål sammanhängande omständigheter komma under bedömande.

I handläggningen av detta ärende inom riksförsäkringsanstalten hava, förutom undertecknade, deltagit byråcheferna Östrand, v. Schulzenheim och Puke samt byrådirektören Sidvall.

Stockholm den 10 mars 1932.

*Sigurd Ribbing.*

*Harald Wolff.*

*Bilaga C.*

DE ÖMSESIDIGA SOCIAL-  
FÖRSÄKRINGSBOLAGENS  
FÖRENING.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Sedan utskottet genom skrivelse den 5 februari 1932 berett de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening tillfälle att avgiva yttrande i anledning av en av herr Hilding i andra kammaren avgiven motion angående viss ändring i lagen om försäkring för olycksfall i arbete, får föreningen vördsammt meddela, att föreningen ej har någon erinran att göra i fråga om motionens syfte, då detta syfte är synnerligen behjärtansvärt, och därjämte ett förverkligande av förslaget synes komma att minska en del svårigheter vid avgörande av frågor rörande försäkringens omfattning, samt att föreningen därför anser lämpligt, att motionärens förslag göres till föremål för ytterligare utredning.

Stockholm den 10 februari 1932.

*And. Lindstedt.*

*Einar Frydén.*

*Trygve Lovén.*

*C. Bergström.*

*P. E. Brolin.*

---